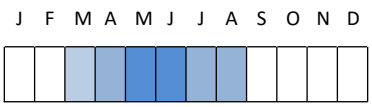
Kmetijski inštitut Slovenije
Oddelek za varstvo rastlin

Navadni zebrat

Galeopsis tetrahit L.

Obdobje vznikanja

1	zelo pomembna
2	pomembna
3	**manj pomembna**
4	nepomembna

Gospodarska pomembnost

Splošno Navadni zebrat je enoletna rastlina iz družine ustnatic (Lamiaceae). Je plevel njivskih površin, vrtov in drugih ruderalnih rastišč, pojavlja pa se tudi na gozdnih robovih in posekah. Vznikne spomladi, predvsem od aprila do junija. Dobro uspeva na svežih do vlažnih, s hranili bogatih tleh. Razširjen je po vsej Sloveniji.

Rastišče Njive, vrtovi, obrobja njiv, ruderalna območja, poseke, gozdni robovi ter druga sveža in s hranili bogata tla.

Mlada rastlina Klični listi so široko jajčasti, na vrhu rahlo izrobljeni in pecljati. Prvi pravi listi so nasprotni, jajčasti do podolgovato jajčasti, z izrazito nazobčanim listnim robom. Listi in steblo so že pri mladih rastlinah dlakavi.

Odrasla rastlina Odrasla rastlina zraste približno od 20 do 80 cm v višino. Steblo je pokončno, razvejano in štirirobo. Pod kolenci je značilno odebeljeno ter poraslo s togimi, navzdol usmerjenimi ščetinami. Listi so nasprotni, pecljati, jajčasti do suličasti, koničasti in grobo nazobčani.

Cvetenje Cveti od junija do oktobra. Cvetovi so dvoustnati, navadno rožnati do škrlatni, lahko tudi skoraj beli, in združeni v navidezna vretenca v zalistjih zgornjih listov. Spodnja ustna je značilno lisasta, pogosto z rumenkastim poljem in vijoličastimi oznakami.

Razmnoževanje Razmnožuje se s semenom. Plod je pokovec, ki ob zrelosti razpade na štiri enosemenske plodiče (merikarpe). Plodiči so jajčasti, nekoliko sploščeni in rjave do temnorjave barve.

Posebnosti Vrsto je mogoče dobro prepoznati po štirirobem steblu, ki je pod kolenci izrazito odebeljeno in ščetinasto dlakavo. Navadni zebrat je medonosna rastlina, njegovi cvetovi pa privabljajo predvsem čebele in čmrlje.

Zatiranje Kot enoletni plevel ga je najučinkoviteje zatirati v zgodnjih razvojnih fazah. Učinkoviti so mehanski ukrepi, kot so obdelava tal, okopavanje in preprečevanje semenitve. Pomembna sta tudi ustrezen kolobar in vzdrževanje gostega, konkurenčnega posevka. V poljščinah je možno kemično zatiranje z registriranimi herbicidi za enoletne širokolistne plevele.

Pripravil: Andrej Vončina

2026 - Slike so last Kmetijskega inštituta Slovenije. Uporaba brez dovoljenja avtorjev ni dovoljena.